

de Bijzondere Vergadering van missionaire predikanten bezwaar heeft, waarvan zij dan kennis geeft aan de generale synode, terwijl in dat geval voorloopig gebruikt wordt, wat daarvoor door de Bijzondere Vergadering geschikt zal worden geacht, totdat de generale synode te dezer zake zal hebben beslist.

Waar de inheemsche kerken nog niet gekomen zijn tot samenleving in volledig kerkverband, wordt in alle kerkelijke samenkomsten één en ander gebruikt zoals dit vooral door de Bijzondere Vergadering der missionaire predikanten van het betreffende zendings-terrein, na, voor zooveel dit mogelijk is, de inheemsche kerken te hebben gehoord, zal zijn beoordeeld en aan de goedkeuring der generale synode zal zijn onderworpen.

Tegen dit voorstel rezen bezwaren, vooral van de zijde van prof. Greijdanus. Zijn bedenkingen kwamen hierop neer, dat de synode, indien zij dit voorstel ongewijzigd aannam, feitelijk de uiterst belangrijke zaak van leerboeken, liederenboeken, formulieren van liturgie of belijdenis uit eigen handen zou geven. En dat mocht z.l. tot geen prijs geschieden. Ook volgens den gedachtengang van het voorstel zelf immers hadden onze kerken wel degelijk een bepaalde roeping ten aanzien van de formulieren etc., bij de inheemsche kerken in gebruik. Welnu, indien eenmaal vaststaat, dat de nederlandse kerken zich niet buiten een en ander kunnen of mogen houden, dan moet de synode zelf de zaak in handen houden. Niemand, zoo zei prof. Greijdanus, niemand zou er aan denken, dergelijke belangrijke zaken over te laten aan de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit, of aan het college van Hoogleraren der Theol. Hoogeschool, of aan een of andere classis. Welnu, volgens den gedachtengang van wat aanvankelijk werd voorgesteld, zou feitelijk de beslissing berusten bij de „Bijzondere Vergadering“, een wel respectabel lichaam, maar dat toch geenszins als kerkelijke vergadering kan gelden. Volgens dezen gedachtengang zou het van deze vergadering afhangen, of de generale synode in deze zoo belangrijke aangelegenheid worde gemengd ja dan neen.

En waar gesproken werd van praktische bezwaren (men denke aan de afstanden van plaats en tijd), daar wilde prof. Greijdanus aan deze praktische bezwaren wel zooveel mogelijk tegemoet komen, doch de principiële beslissing vooraf in veilige haven zien gesteld.

Aan deze bezwaren is — men kan het aan de definitieve beslissing bemerken — tegemoet gekomen. Verschillende opgeworpen gedachten aangaande de beste wijze van tegemoetkoming aan het bezwaar, vonden tenslotte belichaming in een gemeenschappelijk voorstel, dat tenslotte werd aangenomen. Dat iedere bedenking geheel en al is weggenomen, is niet gebleken. Maar een eindweegs is men elkander wel tegemoet gekomen.

N.S.B. en C.D.U.

In 1936 nam de synode van Amsterdam een belangrijke beslissing inzake de behandeling van leden, die bij N.S.B. en C.D.U. waren aangesloten.

Het was te begrijpen, dat daartegen in '39 bezwaren komen zouden. Het verwondert me zelfs, dat er niet meer ingediend zijn. Gelijkluidende bezwaarschriften zijn ingediend.

Wat den inhoud der bezwaren betreft, ze hadden betrekking o.m. op het bindend karakter van kerkelijke uitspraken in dezen. Volgens bezwaarden werden de gewetens er door geknecht. Tegen de tuchtmaatregelen, die genomen werden, hadden ze ook hun bedenkingen: er waren toch leden, die van harte begeerden naar Gods Woord te leven, en zou men die kunnen weren van het Avondmaal? Men moest liever eigen zekerheid laten varen, en heil zoeken in „heilzame onzekerheid“. De Barthiaansche aap kwam hier even uit de mouw. De besluiten van '36 moesten worden herzien, liefst teruggenomen, — aldus bezwaarden.

De rapporterende commissie meende op de bezwaren breed te moeten antwoorden. De kerken zijn wel niet geroepen over alle vraagstukken van maatschappelijk of staatkundig leven zich rechtstreeks uit te spreken, maar ze kunnen of mogen zich niet steeds er buiten houden. Want er zijn vaak beginselen mee gemoeid, waaraan Christus Zijn kerk bindt. Zoo heeft art. 36 der belijdenis een uitspraak over de verdeling van goederen. De eenheid der kerk wordt juist gevonden in de zuivere leer der waarheid; wie daarvoor staat, maakt zich niet aan kerkcheuring of sectevorming schuldig, doch gaat daar juist tegen in, bewarende de eenheid der kerk. Het zijn vaak geen „afgeleide beginselen“, die in geding zijn, doch beginselen van den eersten rang, waarover Schrift en belijdenis zich terdege uitspreken.

En zulke beginselen zijn ook hier in geding. Trouwens, de bezwaarden behooren tot organisaties, die zelve in haar beginselverklaring zich refereeren aan beginselen van uiterste importantie, b.v. als zij zelf de eerste tafel der wet in geding brengen. Maar dan staat daartegenover de vaste overtuiging der kerk, als zij zich houdt aan de beginselen van Gods Woord.

Wie den oorlog in elk geval tot zonde maakt, veroorzaakt de Schrift, die duidelijk toont, vele oorlogen geoorloofd, en geboden te achten. Eveneens spreekt de Schrift zich onbewimpeld uit over de verhouding tusschen overheid en onderdaan. En zoo voort.

Een beroep op de goede bedoelingen der personen in kwestie is niet ter zake. Wanneer men de besluiten van Amsterdam '36 zorgvuldig naleest, zal men zien, dat elk geval op zich zelf dient te worden bezien. Er is geen sprake van, dat een kerkelijke behandeling, die werkelijk trouw zou blijven aan de besluiten van '36, automatisch een domme tuchtmachine in beweging zou zetten, zonder op de conscientie van ieder persoon-

lijk te letten. Tusschen haakjes zij hier opgemerkt, dat hiertegen niet bepaald gunstig afsteekt de houding van hen, die met gemeenschappelijke bezwaarschriften zich wenden tot de synode.

De rapporterende commissie stelde voor:

De Synode, kennis genomen hebbende van de bezwaarschriften van enkele leden der „Gereformeerde Vereniging voor Daadwerkelijke Vredesactie“ inhoudende:

1. bezwaren tegen de conclusies door de synode van Amsterdam 1936 aangenomen inzake N.S.B. en C.D.U. en „verdere niet genoemde organisaties, die den oorlog in elken vorm anti-militaristisch verwerpen“;
 2. een verzoek om deze conclusies met aanbevolen rapport terug te nemen;
- constateerende, dat door hen niet eenig bezwaar is ingebracht, dat op Schrift en belijdenis gegrond is; besluit:
- a. het verzoek tot intrekking der conclusies (art. 272 synode van Amsterdam) als niet gemotiveerd af te wijzen en deze conclusies onverzwakt te handhaven;
 - b. de bezwaarde broeders ernstig te vermanen zich te onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht en te leven naar de besluiten, die de synode heeft genomen ten aanzien van de organisaties, die op het standpunt staan van anti-militaristische verwerping van den oorlog in elken vorm;
 - c. als antwoord op hun bezwaarschriften ieder hunner toe te zenden het tweede gedeelte van het rapport, dat door de commissie van de Synode van Sneek is opgesteld.

Met welwillendheid werden rapport en conclusies ontvangen; om het gewicht der zaak werd besloten het tweede gedeelte van het rapport vooraf nog even te vermenigvuldigen, wat wenschelijk was, indien men het wilde gebruiken ter beantwoording van bezwaarden. Daarom is de zaak nog even aangehouden.

In verband met 'thovestaande werd nog naar aanleiding van een konkrete vraag uit een der kerken volgend voorstel ingediend:

De synode spreekt uit:

1. dat voor de kerkelijke vermaning en tucht, bedoeld in het besluit der synode van Amsterdam 1936 (art. 272) niet alleen zij in aanmerking komen, die lid zijn van de C.D.U., maar ook zij, die buiten het lidmaatschap dezer organisatie om, er blijk van geven de beginselen van de C.D.U. te zijn toegedaan;
2. dat het karakter van deze tuchttoefening zal afhangen van den ernst der dwaling, die in elk bepaald geval ter beoordeling van den kerkeraad staat;
3. dat de afhouding van het Heilig Avondmaal niet in alle gevallen moet leiden tot excommunicatie;
4. dat de synode het niet noodzakelijk acht bij het rapport van de commissie ad hoc (bijlage LXIV Acta 1936) nog een nadrukkelijk getuigenis van harentwege te laten uitgaan tegen hen, die de beginselen van de C.D.U. voorstaan.

De behandeling kon vóór het verzenden van deze copie niet worden afgewerkt.

K. S.

Rectificatie.

De J. Douma (Britsum) schreef in „Friesch Kerkblad“, gelijk we reeds meldten, dat door ondergeteekende het verband tusschen verbond en verkering zou worden losgelaten (preciese formulering weet ik op 't oogenblik niet meer, maar 'tkwam daarop neer). Hij „grondde“ daarop allerlei conclusies, tot zelfs over mijn dogmatisch onderwijs te Kampen toe. „De Wachter“ heeft in een artikel van ds Rietberg daarover breed en zeer juist geschreven, waarvoor ik het blad dankbaar ben. Merkwaardig was, dat ds Douma zijn grootmoeder er bij in het geding bracht, maar ds Kreulen, wiens boekje kerkelijk goedgekeurd was, als autoriteit zoo ongeveer van niet zoo groote waarde voorstelde. Intusschen heeft ds Douma verleden week inzake de bovengemelde bewering een rectificatie gegeven, en, als ik me wel herinner, ook zijn conclusies daarmee teruggenomen. Daar ben ik blij mee. Spoedige terugneming van wat onjuist gebleken is, ligt in de lijn van wat ons blad meer dan eens inzake de polemiek heeft verdedigd, en komt den vrede ten goede.

K. S.

Verbetering.

Kerkelijk leven op blz. 395, 1e kolom, regel 47 van boven, leze men inplaats van „zuchten“: dachten.

De Kleine Catechismus van Zacharias Ursinus. (XVI.)

78. Welke zijn de vruchten der bekeering?

De goede werken.

79. Wat zijn de goede werken?

Die God ons in de tien geboden bevolen heeft.

80. Welke zijn de tien geboden?

Het eerste gebod. Hoor Israël: Ik ben de Heere Uw God, die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb. Gij zult geen vreemde goden voor Mijn aangezicht hebben. Enz.

81. Hoe wordt de Wet des Heeren verdeeld?

In twee tafelen; van welke de eerste met vier geboden de plichten der godzaligheid jegens God bevat; de tweede met zes geboden omvat, wat wij onzen naaste schuldig zijn.

82. Wat eischt het eerste gebod?

Dat wij alle afgoderij met ons gansche hart verfoeien en met de grootste inspanning vlieden.

R.

G. B.

II PERSSCHOUW II

De methode '36.

In de hoop, dat in '39 een pacificatie zal kunnen komen, die wat de wetenschappelijke geschilpunten betreft, in haar zakelijke betekenissen aan de waarheid niet te kort zal doen, wil ik thans niet ophalen wat al vaak gezegd is. Maar wel moet vaststaan, dat wat in '36 gebeurd is, niet herhaald moet worden. Daarom wil ik even een stem uit Amerika doen spreken; ik zou het niet doen, indien van andere zijde ook niet aan Amerika (en de gemeene gratie) bijzondere aandacht gewijd was. De P. Zwier schrijft in „De Wachter“ (amerikaansch):

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland benoemde in 1936 een „commissie van acht“ tot bestudeering van de leergeschillen, die aldaar gerezen zijn. Een van die geschillen betreft de leer der gemeene gratie. In die commissie werden, zooals wel vanzelf sprak, benevens andere bekwaame theologen, ook benoemd de beide professoren in de dogmatiek.

Maar zie, wat gebeurt er nu?

Vóór de commissie nog goed en wel met haar arbeid kon beginnen, publiceert de dogmaticus van de Vrije Universiteit een brochure over de algemeene genade, waarin hij den dogmaticus van de Theologische Hoogeschool beschuldigt van afwijking van de Gereformeerde leer.

De heeren waren benoemd om met elkander samen te arbeiden in het onderzoek van de punten, waaromtrent verschil gerezen was, en deze te toetsen aan Schrift en Belijdenis. Maar zonder het resultaat van dat onderzoek af te wachten, stelt het eens lid der commissie het andere lid in staat van beschuldiging. Hij komt met zulk een ernstige aanklacht, dat ze, als ze bewezen kon worden, wel op een kerkelijke procedure zou moeten uitloopen. Want een professor, die ongereformeerde leer onderwijst aan de aanstaande bedienaren des Woords, en dat nog wel aan de eigen Theologische Hoogeschool der kerken, zou niet geduld kunnen worden.

Nu, Prof. Schilder kan zich wel verweren en dat heeft hij ook gedaan. Hij heeft de beschuldiging op mijns inziens volkomen afdoende wijze weerlegd en den aanval afgeslagen.

Maar het is te begrijpen, dat er ondertusschen in de commissievergaderingen niets terecht gekomen is van samenwerking tusschen aanklager en aangeklaagde. Prof. Hepp heeft die samenwerking eenvoudig onmogelijk gemaakt. En Prof. Schilder heeft er terecht voor bedankt, op het bankje der aangeklaagden zitting te nemen.

Zonder me hier uit te spreken over de vraag, of wat in Nederland gebeurd is, in Amerika een parallel gevonden heeft, ben ik voor deze zakelijke kritiek op wat in Nederland gebeurd is, den schrijver dankbaar. De broeders die meenden Amerika voor mij te moeten waarschuwen op „grond“ van de vergissingen, die prof. Hepp heeft durven laten drukken, zijn nu meteen nader geïnformeerd.

„Opperprofessoren“.

In „Gereformeerd Kerkblad“ komt een artikel voor, welks schrijver in het mij onder de oogen gekomen eerste gedeelte nog niet wordt aangegeven. Het handelt over 't gezag der Kerkenordening. O.m. lezen we:

De „Deputaten-Curatoren“ hebben volgens de regeling onzer Theologische Hoogeschool „toezicht“ te oefenen op de belijdenis der hoogleraren en lectoren, opdat aldus uit hun onderwijs geweerd blijve, wat afbreuk zou doen aan de belijdenis der Kerken. Wordt er meer van hen gevraagd, dan zouden zulke Curatoren, of ook de leden der Synode die ze vertegenwoordigen een soort „Opperprofessoren“ moeten zijn, die ook wetenschappelijk de professoren zelf in wetenschap overtreffen. En waar dit toch niet kan worden verlangd, zou de uitspraak van hen, ook van de leden eener Synode, allicht in een partij-uitspraak onttaarden, waarbij men zich laat leiden door het oordeel van dezen of dien geleerde, in wien men dan het meeste vertrouwen heeft.

Volkomen mee eens. Daarom kan ook de Synode zich niet inlaten met allerlei wetenschappelijke kwesties. Ze heeft alleen met de belijdenis te maken. Als b.v. hetzij de heer Janse, hetzij prof. Waterink, hetzij prof. dr J. H. Bavink, hetzij prof. Hepp — het woord „ziel“ gebruiken in een bepaalde betekenissen, waaraan de opstellers der belijdenis nog nooit hun aandacht hebben kunnen schenken, dan moet men niet vragen, of de termen „lichaam en ziel“ in den mond dezer jongere auteurs hetzelfde beteekenen als wat de vaders onder die termen verstonden, doch alleen maar: of wat de confessie materieel belijdt, door hen wordt erkend. Hetgeen zij allen verklaren.

Wat overigens het kerkrecht betreft: terecht verlangt de schrijver, dat we geen opperprofessoren in het kerkrecht zullen aanstellen. De enige vraag voor de kerk is thans, of, afgedacht van alle professoren, gehandeld wordt naar de bestaande kerkorde. Ook in en om Drachten.

Hoe staat het met je minco?

Uit een artikel (W. J. Hemmes) in „Algemeen Weekblad“:

Zie ik het goed, dan bedreigen dat jonge opgewekte geestelijke leven gevaren.

Ik denk hierbij aan wat ik zou willen noemen de leerlingen — nu zoo langzamerhand tot „het groote publiek“ doorgedrongen — uit de psycho-analytische school.

Niet was leeren kennen ven keeren weegredene oorzaken. Z moet tot a zelf bezig s

Al deze groote beten Maar deze len of erot voegden be schade aan Onlangs vraag stell derwaardig Mijn erv aan menig

De schrijv voorzichtig c zijn daden te

Voorzie Was 't maas zelfanalysepo Maar ik g

wordt meer e dat men in

buiten te kee lijkheid. De hand. Zooals

zelf, die nim doch juis des en Zijn Woon scheidt, gena lichtst“. Hij

Het „Alge een radioro der naar hém uit twee volz

Elk men len, hij kan aanvaarden God te luf op te bouw hebzucht.

De tweede,

Er is ge van elk vo van elk vo

Wel genoe Niet geno naar wat w

Zet nu voc de tweede ve

Als ik he consciëntie blad van de onderstaand Vrede“:

„Zonder onder het oorlog zed iedere oor een onver ons, van e staan.“ A den naam naam erns En als hij d

Deze „w Vrede“. Jezus Ch chonen do heid te ont beweren tr omdat zij den en ste zoening va

Vervolgens De schr. koken is — te misleid oorlog — feiten inga is; 2e. dat de regeer overtuigde voor h

militaire g lijk niet a Hij zegt: veer 1 1/2 Maat hij v veer een besteed a nationale l dat hij p aan de „d Grenat a aan opruif

Ds v. d. B lijke jeugd i

„Wij heb ding te v door Jezu

Christus recht op c

Daartegen